

Příspěvek k rozšíření druhu *Nanophyes brevis brevis* Boheman, 1845 (Coleoptera: Brentidae) v severozápadních Čechách

Contribution to the distribution of the weevil *Nanophyes brevis brevis* Boheman, 1845 (Coleoptera: Brentidae) in northwestern Bohemia

Karel Schön¹ & Pavel Krásenský²

¹ Valdštejnská 2108, CZ-436 01 Litvínov, e-mail: kschon@volny.cz

² Oblastní muzeum a galerie v Mostě, Čsl. armády 1360, CZ-434 01 Most, e-mail: krasensky.pavel@volny.cz

Abstract: New localities of the weevil *Nanophyes brevis brevis* Boheman, 1845 (Coleoptera: Brentidae) in northwestern Bohemia are mentioned for the first time. A map of the current distribution in the Czech Republic is added.

Keywords: Coleoptera, weevil, Brentidae, *Nanophyes brevis brevis*, northwestern Bohemia, distribution map, new localities, faunistics

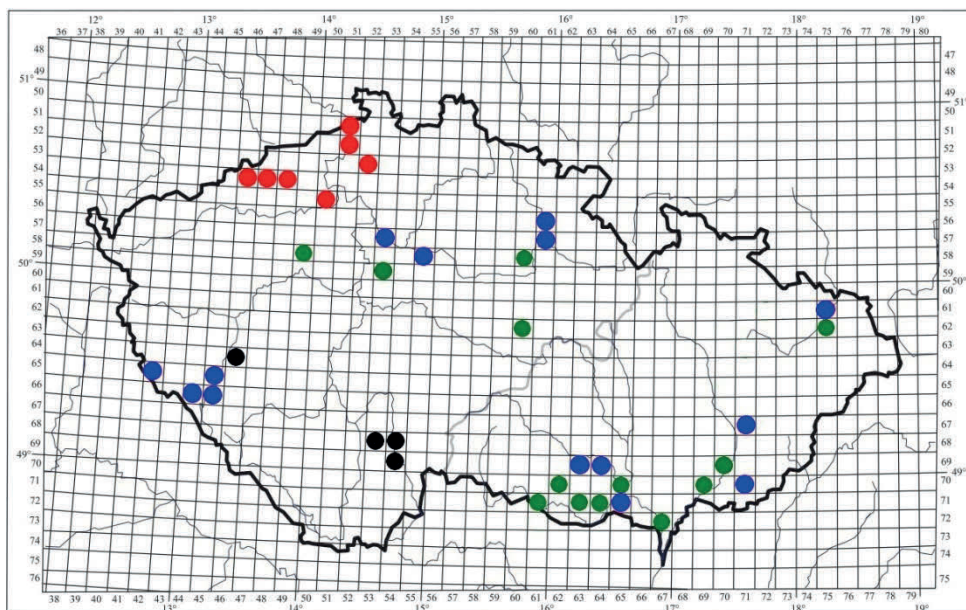
Úvod

Výskyt nosatce *Nanophyes brevis brevis* Boheman, 1845 z nadčeledi nosatcovitých brouků (Curculionidea) je doložen ze všech zemí Střední Evropy (SCHÖN 2016). Rozšíření uvedeného druhu v České a Slovenské republice zhodnotil podle tehdy dostupných údajů SCHÖN (2010). Četnější byl druh zejména ve slovenských nížinách, nesouvislé rozšíření vykazoval druh na Moravě (s výjimkou Moravy jihovýchodní, kde je častější) a pak v celých Čechách. V současné době se zdá, že druh expanduje směrem na západ a je nalézán mnohem častěji na různých typech vlhkých biotopů s výskytem kypreje vrvice (*Lythrum salicaria*). Obdobný trend šíření na západ konstatují v Polsku WANAT & MOKRYZCKI (2018), když uvádějí, že první ověřené dokladové exempláře byly zachyceny na několika lokalitách Svatokřížského národního parku (Świątokrzyski Park Narodowy) a Předbořského přírodního parku (Przedborski Park Krajobrazowy) na jihu středního Polska (WANAT & SZYPULA 2008).

Metodika

V roce 2018 jsme provedli několik orientačních sběrů na několika lokalitách severozápadních Čech za účelem prověření stavu populací druhu v tomto regionu, ze kterého nemáme informaci o jeho dřívějším výskytu. Současně s výsledky tohoto krátkodobého výzkumu uvádíme i další sběry, ať již naše, nebo kolegů z jiných regionů, které domněnku o recentním šíření druhu podle našeho názoru dokládají. V náleзовých datech však uvádíme jen data, která dokládají prezenci druhu přesahující známou hranici jeho rozšíření k roku 2010 (spojnice mezi faunistickými čtvrci 6446, 5953, 5860, 6175). Neuvedena jsou též data, která jen doplňují poznatky o rozšíření druhu v tomto dříve známém areálu a jeho bezprostředním okolí k roku 2010, a data poblíž uvedených hraničních faunistických čtvrců (5855, 5661, 5761, 6175) z nichž trend šíření nemůžeme dovodit. Data z čtvrců 6542C,

6545A, 6644D a 6645A však mohou potvrzovat dřívější nerevidovaný údaj z Drahkova (SCHÖN 2010). Naopak stále neznáme žádné recentní údaje z Třeboňské pánve, které by potvrdily starší údaje z této oblasti: Třeboň, Veselí nad Lužnicí, Vlkov nad Lužnicí (SCHÖN 2010). Současný výskyt zde ale předpokládáme. Čísla faunistických čtverců jsou uvedena podle práce PRUNERA & MÍKY (1996).

Obr. 1. Současné rozšíření druhu *Nanophyes brevis brevis* v České republice. Červené kolečko - nové údaje uvedené v tomto článku; modré kolečko - nové, dosud nepublikované údaje; zelené kolečko - údaje uvedené v pracích SCHÖNA (2010) a JANUŠE (2016); černé kolečko - nepotvrzené údaje.

Fig. 1. Present distribution of *Nanophyes brevis brevis* in Czech Republic. Red round - new data published in this article; blue round - new, not yet published data; green round - data published by SCHÖN (2010) and JANUŠ (2016); black round - unconfirmed data.

Nálezová data

Děčín, Prostřední Žleb (5151C), štěrkopískový náplav Labe, 30.VI.2018, 2 ♂♂, 3 ♀♀, P. Krásenský lgt., det. et coll.; Most, Louka u Litvínova (5447B), u rybníku Coubalák, 19.VII.2018, 1 ♂, K. Schön lgt., det. et coll.; Most, Dolní Jiřetín (5447A), u rybníku Propadlina, 28.VII.2018, 3 ♂♂, 1 ♀, K. Schön lgt., det. et coll.; Most, Lom (5447B), příkop při silnici Lom – Osek, 29.VII.2018, 2 ♂♂, 2 ♀♀, K. Schön lgt., det. et coll.; Chomutov, Kyjice (5446D), břehy Kyjické vodní nádrže a okraje vodních příkopů, 30.VII.2018, 5 ♂♂, 4 ♀♀, P. Krásenský lgt., det. et coll. (Obr. 2–4); Děčín, Hřensko (5151A), štěrkopískový náplav Labe, 19.VIII.2018, 2 ♂♂, 2 ♀♀, P. Krásenský lgt., det. et coll.; Děčín (5251A), štěrkopískový náplav u přítoku Ploučnice, 19.VIII.2018, 5 ♂♂, 8 ♀♀, P. Krásenský lgt., det. et coll.; Litoměřice, Keblice (5550B), Vodárenská nádrž, 2.IX.2018, 4 ♀♀, B. Zvarič lgt., K. Schön det. et coll.; Česká Lípa, Blíževedly (5352C), 5 ♂♂, 1 ♀, B. Zvarič lgt., K. Schön det. et coll.

Závěr

Předkládáme údaje o devíti nových lokalitách v sedmi faunistických čtvrcích druhu *Nanophyes brevis brevis* v severozápadních Čechách. Potvrdily se tak předpoklady, že druh expanduje do západní části naší republiky, kde byl dříve zcela neznámý. Téměř na všech vytipovaných a navštívených lokalitách, kde rostla živná rostlina, se nosatec vyskytoval, a to společně s hojným příbuzným *N. marmoratus marmoratus* (Goeze, 1777). Nicméně velmi zajímavá je rychlost šíření druhu, protože ještě před rokem ze severozápadních Čech nebyly známe žádné faunistické údaje, a to i přesto, že oba autoři živné rostliny pravidelně oklepávali. Trend šíření druhu na západ dokládá i již publikovaný údaj z Rudy (JANUŠ 2016).

Poděkování

Děkujeme Standovi Benediktovi (Plzeň) za kritické připomínky k textu a Bohdanu Zvaričovi (Lovosice) za poskytnutí materiálu *Nanophyes brevis brevis* a *N. marmoratus marmoratus* z Keblic a Blíževedel.

Literatura

- JANUŠ J. (2016): Brouci (Coleoptera) chráněné krajinné oblasti a biosférické rezervace Křivoklátsko (Beetles (Coleoptera) of Křivoklátsko Protected Landscape Area and the Biosphere Reserve). – *Západočeské entomologické listy*, Plzeň, *Suppl.*, 1: 1–449. [Online: www.zpcse.cz/entolisty/dokumenty/2016/Suppl-1-Janus.pdf]
- PRUNER L. & MÍKA P. (1996): Seznam obcí a jejich částí v České republice s čísly mapových polí pro síťové mapování fauny [List of settlements in the Czech Republic with associated map field codes for faunistic grid mapping system]. – *Klapalekiana*, Praha, 32, *Supplementum 1996*: 1–115.
- SCHÖN K. (2010): Nanophyidae. Pp. 140–151. – In: Benedikt S., Borovec R., Fremuth J., Krátký J., Schön K., Skuhrovec J. & Trýzna M.: Komentovaný seznam nosatcovitých brouků (Coleoptera: Curculionoidea bez Scolytinae a Platypodinae) České republiky a Slovenska. 1. díl. Systematika, faunistika, historie výzkumu nosatcovitých brouků v České republice a na Slovensku, nástin skladby, seznam. Komentáře k Anthribidae, Rhynchitidae, Attelabidae, Nanophyidae, Brachyceridae, Dryophthoridae, Eirrhinidae a Curculionidae: Curculioninae, Bagoinae, Baridinae, Ceutorhynchinae, Conoderinae, Hyperinae. (Commented check-list of weevils (Coleoptera: Curculionoidea excepting Scolytinae and Platypodinae) of the Czech Republic and Slovakia. (Part 1. Systematics, faunistics, history of the research of weevils in the Czech Republic and Slovakia, structure vignette, check-list. Comments to Anthribidae, Rhynchitidae, Attelabidae, Nanophyidae, Brachyceridae, Dryophthoridae, Eirrhinidae and Curculionidae: Curculioninae, Bagoinae, Baridinae, Ceutorhynchinae, Conoderinae, Hyperinae). – *Klapalekiana*, Praha, 46, *Supplementum*. [in Czech and English]
- SCHÖN K. (2016): Icones insectorum Europae centralis. Coleoptera: Brentidae: Nanophyinae. – *Folia Heyrovskyana*, Zlín, *Series B*, 28: 1–21. [in Czech and English]
- WANAT M. & SZYPULA J. (2008): *Nanophyes brevis* BOHEMAN, 1845 (Coleoptera: Curculionoidea: Nanophyidae) in Poland. – *Polish Journal of Entomology*, Poznań, 77: 183–189.
- WANAT M. & MOKRYZCKI T. (2018): The Checklist of the Weevils (Coleoptera: Curculionoidea) of Poland Revisited. – *Annales Zoologici*, Warszawa, 68: 1–48.

Obr. 2. Samice *Nanophyes brevis brevis* na kypreji vrbici (*Lythrum salicaria*). Foto P. Krásenský.
Fig. 2. Female of *Nanophyes brevis brevis* on purple loosestrife (*Lythrum salicaria*). Photo by P. Krásenský.

Obr. 3. Kopulace druhu *Nanophyes brevis brevis* na živné rostlině. Foto P. Krásenský.
Fig. 3. Copulation of *Nanophyes brevis brevis* on host plant. Photo by P. Krásenský.

Obr. 4. Lokalita v blízkosti Kyjické vodní nádrže. Foto P. Krásenský.
Fig. 4. Locality near the Kyjice water reservoir. Photo by P. Krásenský.